

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gold. 40 kr., za pol leta 1 gold. 70 kr., za četrto leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold. 10 kr., za četrto leta 1 gold. 10 kr.

V Ljubljani 27. julija 1887.

O b s e g: Vzgoja ukoreninjenih trt. — Zdravljenje smolike na drevju. — Preveč sejmov imamo. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Zemlje- in narodopisni obrazi. — Govor poslanca Šukljeja 27. aprila v državnem zboru. (Dalje) — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Vzgoja ukoreninjenih trt.

Spisal baron Babo, vodja c. kr. vinarske šole v Klosterneuburgu.

Kadar pomnožujemo rastline, moremo njih pravo sorto ohraniti le z mladiko, nikakor pa ne s semenom. Rastlinice, vzgojene iz semena, se predrugaĉijo, in le poganjki iz popja obdrže vsa prvotna svojstva. Pri tem je pa enako, kateri naĉin izberemo za daljnje razvijanje popkovo, bodi si okulovanje, cepljenje ali vsaditev mladike. Vseh rastlin pa ne kaŹe ob navadnih razmerah pomnoŹevati s potaknenci; potaknenci nekaterih rastlin se teŹko ukoreninijo ali celó ne, nekaterih pa se hitro in lahko. Na sreĉo je naša trta rastlina, katere enoletne mladike tako hitro naredo korenine, kakor topolove ali vrbove.

Ako se torej razliĉna trsna plemena in trsne sorte lahko ukoreninijo, vendar so tudi razmere t. j. nekateri pogoji, ob katerih je uspeh bolj ali manj gotov, in o tem hoĉem navesti nekaj skušenj in opazek.

Vsaka enoletna trta je sposobna pognati korenine, in to na razliĉnih mestih. Vendar v praksi ne smemo raĉunati z moŹnostjo, ampak z dejanskimi uspehi, t. j. s katerimi pogoji se najveĉ rezanic (kolĉi) ukorenini. Poleg tega ozirati se je nam tudi na kakovost trt.

Najboljša rezanica je on del mladike, ki je najbliŹe lanskega lesa. Pri poskusih se je pokazalo, da se je rezanic, narejenih iz spodnjega dela mladik, veliko veĉ ukoreninilo, nego rezanic, narejenih iz vrha mladik; tudi poganjki od rezanic prve vrste bili so še dvakrat daljši od rezanic druge vrste. V drugem letu bil je res razloĉek med poganjki manjši, pri izkopavanju trt pa se je pokazalo, da je bilo od trt prve vrste 75%, od trt druge vrste pa le 50% rabnih. Razliĉne, najveĉ neugodne uspehe z ameriško trto „ripario“ izvajati je tudi od tod; ker skušajo dobiti mnogo rezanic, zato pa posamezne mladike zreŹejo na tri in tudi na veĉ

rezanic. Nasledek je, da dobivajo potem najveĉ tretjino dobrih ukoreninjenih trt.

Tudi starost trt, od katerih jemljemo rezanice, vplivajo na uspeh v trtnici. Tanki, dobro dozoreli les je boljši nego debeli in strŹenasti. Zato niso dobre rezanice iz mladih in bujno rastoĉih vinogradov.

Dokazano je tudi, da rezanice, ki imajo nekoliko starega lesa, bolje uspevajo, nego pa brez njega. Celo mladike, ki se od starega lesu odkrhnejo, bolje uspevajo nego odrezane.

Samo ob sebi se umeje, da se sveŹe trte bolje ukoreninijo nego take, ki so uŹe nekaj dni leŹale v vinogradu.

Glede dolgosti rezanic velja naĉelo, da se rezanica toliko pravilneje ukorenini, kolikor krajša je (na pr. z dvema oĉesoma). Kolikor daljša je trta, t. j. kolikor globoĉe sega v zemljo, toliko dlje je oddaljen spodnji del trte, ki ima najveĉ korenin narediti, od površja zemlje. V globoĉino se pa zmoŹnost koreninska zmanjšava in v globoĉini metra poneha popolnoma.

Ĉe se tudi najbolje ukoreninijo kratke rezanice, moramo v našem podnebjju vendar dolge trte rabiti, in to zaradi mraza. Vsako leto naredijo se stranske korenine, katere more mraz doseĉi. Uspevanje trte je zavisno od trpeŹnosti koreninskega debla in od dosti globoke lege spodnjih korenin. Na jugu delajo naj torej kratke rezanice, na severu pa dolge.

Tudi lega rezanic v trtnici vpliva na ukoreninjenje. Tu velja naĉelo, da trta naredi toliko veĉ moĉnih spodnjih korenin, kolikor navpiĉneje je vsajena, in da naredi toliko veĉ stranskih korenin, kolikor poŹevneje leŹi v zemlji. Ako delamo trtnico, pa rezanic ne bodemo pokladali navpiĉno, ker bi nam tako polaganje delalo teŹave pri zasipanju, vendar jih toliko poŹevno polagajmo, da se kolikor moĉi bliŹajo navpiĉni legi.

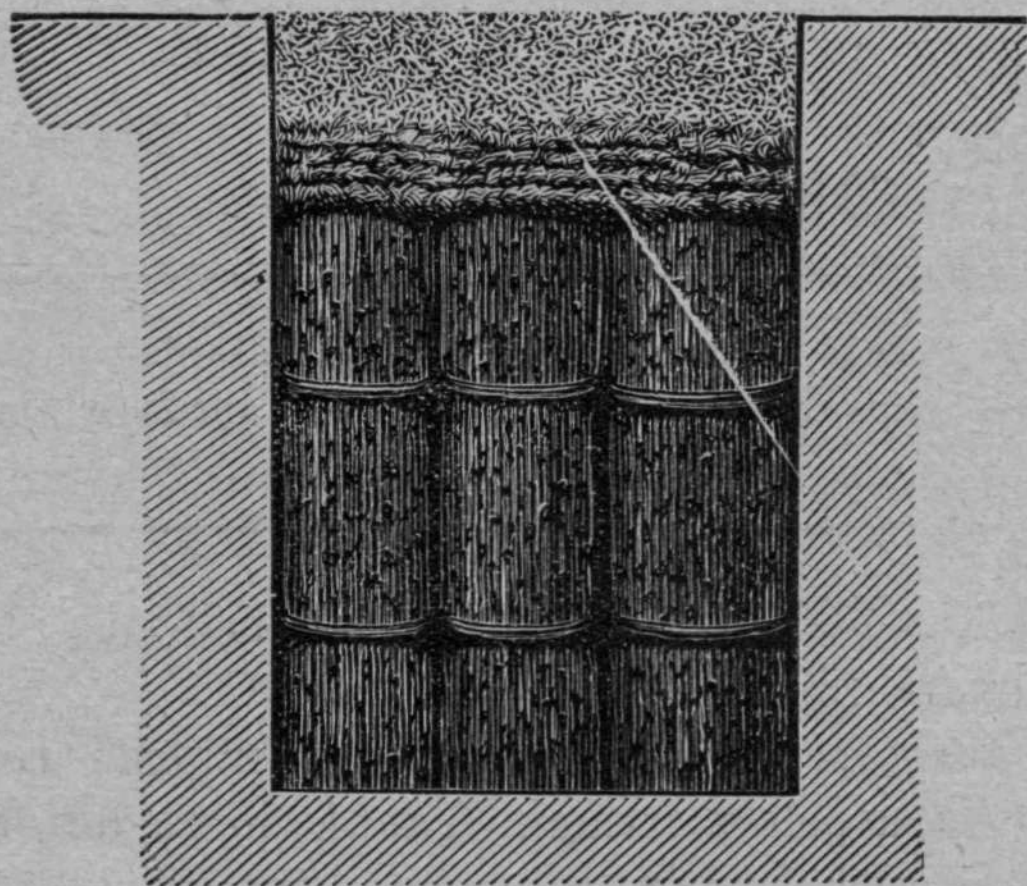
Kadar trtnici odbiramo zemljo, izberimo ji tako, ki drŹi veliko zraka, ker od tega je zavisno u

ninjenje. Peščena ali prstena zemlja je najboljša, vendar ne v kaki nižavi, koder more škodovati spomladanski in jesenski mraz.

Uspeh trtnice bode pa vzlic vsem navedenim pogojem zavisen od primerno pripravljenih rezanic. Rezanice je pa najbolje pripravljati po znanih načinih, ali da jih v zemljo poveznemo ali pa v vodo postavimo.

Rezanice se poveznejo v zemljo (glej podobo 44.) v ta namen, da začno napravem mestu hitro koreni-

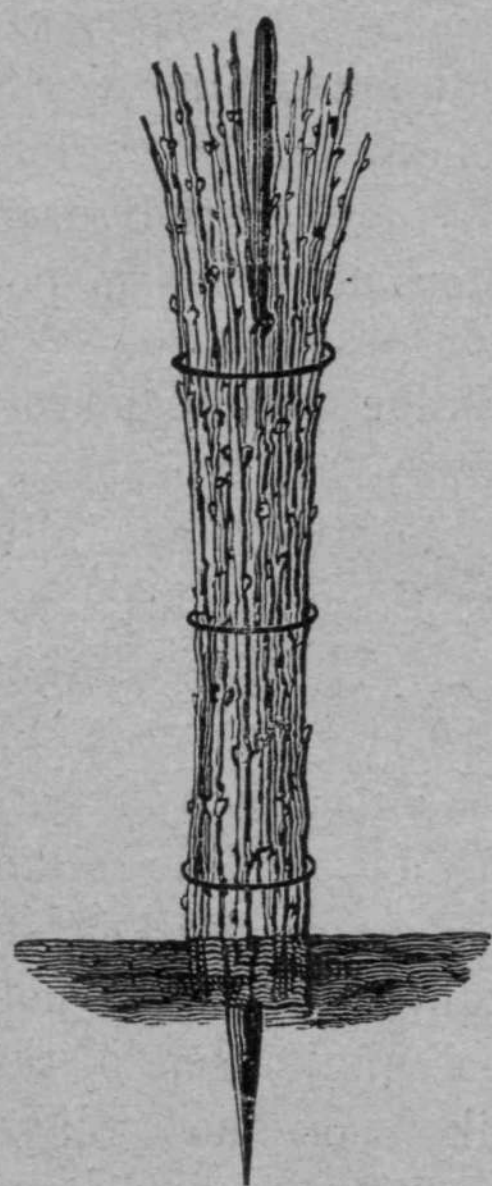
Podoba 44.

nice gnati. Po sto trt, povezanih v šope, postavi se narobe in navpično v jamo, torej tako, da pride spodnji del na vrh. Vsi prazni prostori med posameznimi šopi zadela se na vrhu z mahom, katerega se še kake tri prste na debelo po trtah potrese. Na mah natrese se čistega peska. Dokazano je namreč, da se dela kalus in korenina najhitreje v vlažnem, toplem zraku. Mah daje enakomerno vlažnost, pesek se pa hitro zgreje na spomladanskem solncu ter oddaja toploto svojo mahu. Dnu jame na mrzlem ležeči del rezanic ostane pa mrtev.

V tej jami pa trte ne smejo biti predolgo poveznene, ampak le toliko časa, da naredijo kalus (neko belo, gobi podobno reč). Ko se je to zgodilo, polože naj se trte v trtnico.

Naj omenimo, da storjeni kalus, ki je bele barve, ne sme predolgo na zraku ležati. Kakor hitro kalus vzrumeni, ne vzra- stejo več iz njega koreninice. Če moramo take trte prenašati, to jih je najbolje v kaki z vodo napolnjeni posodi.

Na drugi način se rezanice za trtnico pripravijo tako, da se v šope povežejo ter 10 $\frac{c}{m}$ globoko v tekočo vodo postavijo (glej podobo 45.) V vodi naredé trte proti njeni toploti kalus in tudi korenine. Gorenja očesa močno poženo, spodnja pa ostanejo mrtva. Ako

Podoba 45.

se je torej kalus naredil, odreže se gorenji ozeleneli del, ter imamo trto s kalusom in s spečimi očesi.

Zdravljenje smolike na drevju.

Vse drevje našega koščičastega sadja, kakor marelice, breskve, mandli, črešnje in slive, podvrženo je bolezi smoliki. Tisti deli drevesa, katerih se ta bolezen prime, navadno tudi poginejo.

Priporočali so dosedaj to bolezen s tem zdraviti, da se bolni deli izrežejo, in tudi mi smo to dlje časa zvrševali, ker boljšega sredstva nismo poznali, ako ravno nismo imeli povoda zadovoljni biti z uspehom.

Smolika nastane vsled ovir, ob katere zadene sokov tok. Ovire pa nastanejo vsled slabe lubadne prožnosti, vsled vnetja, ozeblin ali drugačnega poškodovanja lubadi. Pred vsem naj se varuje drevje takega poškodovanja. Marelice in breskve moramo vsled tega čuvati po zimi mraza, po leti pa vročine.

Za zdravljenje smolike rabimo pa mi nastopno sredstvo, in sicer uže pet let z najboljšim uspehom.

Kakor hitro zapazimo, da se je začel nabirati nad lubadjo drevja smoli podoben sok, vemo, da je drevo bolno za smoliko. Ako proti bolezi ničesar ne ukrenemo, bode bolni del navadno poginil in sicer prav kmalu.

Mi se torej požurimo narediti ob bolnem deblu, bolni veji ali mladiki 2 do 4 podolžne zareze. Te podolžne zareze, katere nekateri tudi puščanje imenujejo, imajo namen prerezati lubad po dolgosti odvzgor navzdol ali pa narobe. Vsled zareze se lubad laže raztegne in sok se laže pretaka. Zato tudi te podolžne zareze rabijo, če se kaka veja ali deblo noče debeliti, ali če je drevo rakovo. Pri smoliki narede se torej tudi zareze, in sicer ena, ki gre skoz rano, druga pa vzadi. Ako je dotični del zelo debel, narede se tri ali celo štiri zareze. Zareze imele bodo pa le tedaj uspeh, ako lubad skoz in skoz noter do lesa prerežejo. Čas, zareze delati, je od marca do avgusta. Strogo je paziti na to, da je nož oster, ker skrhan nož naredi rano, katera bolezen še poveča.

S porabo tega sredstva (tako piše neki praktičen sadjar v nemškem strokovnem listu „Der praktische Obstzüchter“), rešili smo marsiktero drevo, ki smo mislili, da je uže izgubljeno. Bolezen ni le izginila, še celo rane, ki so bile po 20 $\frac{c}{m}$ dolge, porasle so se hitro. Priporočamo to sredstvo z zaupanjem rabiti in dostavljamo, da nikakor ni treba, ampak je še celo škodljivo rane od smolike s kako rečjo spirati ali pa s cepilno smolo zamazati. Ako je pa rana od smolike posebno velika, priporočamo jo napolniti z drevesno mavto (2 dela kravjaka in 1 del ilovice) ter jo pokriti s kosom platna.

Preveč sejmov imamo.

Železnice gradijo zmeraj več. Vsled tega kmetovalci tudi laže prodavajo svoje pridelke, posebno: pitano in plemenško živino, mleko, surovo maslo in sir,